

Intraspecifická kompetice

Tereza Bolcková

Zdroj: Populační ekologie,
E. Tkadlec 2008

Intraspecifická kompetice

= interakce mezi jedinci stejného druhu

- **Vzniká** v důsledku stejných nároků jedinců na limitované zdroje.
- **Vede** k redukci v přežívání, růstu nebo reprodukci u některých z nich.

Základní charakteristiky intraspecifické kompetice:

1. Redukce absolutního příspěvku – pokles v reprodukci nebo v přežívání, nebo obojí

Zvýšení výdajů na nálezy potravy, na hájení teritorií, na individuální reakce (a další nereprodukční výdaje), které snižují výdaje na reprodukci, zvyšuje se mortalita

2. Kompetice o limitované množství zdrojů

Základní charakteristiky intraspecifické kompetice:

3. Asymetrie

Oboustranný proces (reciproční postižení);
postižení jsou všichni kompetitoři, ale s různou
mírou, která se může měnit.

4. Účinky kompetice závislé na populační hustotě

Záleží na počtu kompetitorů; čím je jich více, tím
jsou vyšší účinky na reprodukci a přežívání.

Typy intraspecifické kompetice

- **Kompetice soupeřivá (scramble competition) = exploatace**

Nedochází k přímým střetům mezi jedinci, jedinci si vzájemně konzumují zdroje, exploatace roste s úbytkem zdrojů.

Př.: housenky motýlů na keři

- málo housenek – nadbytek potravy pro každou do vývinu kukly

- mnoho housenek, každá má méně potravy, může dojít i k úhynu všech, pokud jsou listy na keři sežrány dřív než se housenky zakuklí

Typy intraspecifické kompetice

- **Kompetice soubojová (contest competition) = interference**

Přímé interakce mezi jedinci, tělesné souboje brání druhému ve využívání zdroje.

Teritorialita = obrana území (teritorium), v němž se nacházejí zdroje

Výrazné rozdíly v kompetitivnosti jedinců (věk, velikost) – více asymetrická

Př.: při interferenci nemusí jít jen o potravu, u jelenovitých s harémovým partnerským systémem boj o samice, vlastník harému má vyšší reprodukční úspěšnost než ostatní samci

Asymetrie kompetice

- **Rostliny** – hustota rostlin má vliv na kvantitu i kvalitu, kompetice negativně ovlivňuje klíčivost, přežívání, kvetení i plodnost. Asymetrie dána např. velikostním rozdílem nebo časové výhodě.
- **Živočichové** – aktivně si značkují a brání teritorium (**teritoriální systém**), asymetrie způsobena vyšším působením kompetice u těch, kteří teritorium nemají (vyšší mortalita bez příspěvku do další generace).

Asymetrie kompetice

Různé typy teritorií:

Hnízdní – malé území, koloniální ptáci (vlaštovka)

Partnerská – slouží k páření (leky u tetřevovitých)

Teritoria vznikající v době rozmnožování – nejběžnější, zahrnují potravní zdroje (ptáci a hlodavci)

Asymetrie kompetice

U některých druhů je intraspecifická kompetice vyřešena **sociální organizací** (u druhů s populační strukturou – např. podle věku). Vítěz si přivlastní sociální postavení, které mu zaručuje určitá privilegia (první přístup k potravě, přístup k opačnému pohlaví)

= **dominanční hierarchie (hierarchický systém)**

U některých druhů hierarchický i **teritoriální systém**

Př.: myš domácí – po uhynutí dominantního samce dochází ke změně hierarchického systému na teritoriální, kdy si stejně staří zbývající samci rozdělí jedno teritorium na několik dílčích teritorií

Děkuji za pozornost

